

ИСТОРИЧЕСКАТА МИСИЯ НА ПИСАТЕЛЯ КОМУНИСТ

Заявлението на представителите на комунистическите и работническите партии и Обръщението към народите от целия свят, обсъдени и приети на Ноемврийското съвещание в Москва и публикувани в печата на всички страни, са два исторически документа, които развърлуваха честните и миролюбиви хора от петте континента на земното кълбо. Със своя анализ на историческия момент, в който живеем, те осветляват пътя на човечеството от нашата епоха и посочват най-важните проблеми, поставени за разрешение пред него, като представят и развърната програма за изпълнение на най-човечния дълг: премахване опасността от нова, страшна война.

Като авангард в развитието на човечеството, комунистите от цял свят най-добре могат да вникнат в този образец на творческия марксизъм-ленинизъм. Мъдростта на документите обогатява разбирането им за съвременната действителност; поставените задачи им са близки, в тяхното изпълнение те виждат смисъла на живота си. Яснотата на положението за комунистите е била винаги първостепенен съюзник, а решителността на действието се измерва с големината на поставената задача. Заявлението говори определено за историческа мисия на комунистите: „Комунистите виждат своята историческа мисия не само в това да премахнат експлоатацията и мизерията в световен мащаб и завинаги да изключат от живота на човешкото общество възможността за всякаква война, но още в съвременната епоха да избавят човечеството от кошмара на нова световна война. Комунистическите партии на всички страни ще посветят на осъществяването на тази велика историческа мисия всичките си сили и енергия.“

Двата документа са неизчерпаем източник на вдъхновение и за писателите комунисти. Тяхната „мисия“ безспорно е същата, каквато е мисията изобщо на комунистите. Писателите комунисти обаче, хора с богата творческа мисъл и сила на въображението, разполагат със свои, мощни средства да работят за нейното осъществяване. Те могат да изваят в целия им ръст богатириите, които премахват експлоатацията и мизерията и изключват от живота на човешкото общество възможността от нова война. Техният талант и вдъхновение дават размах и полет на силите, които събарят стария свят и въздигат новия.

Историческата мисия на писателите комунисти ние виждаме преди всичко във възсъздаването на правдивата картина на нашата съвременност, с нейното жизнено многообразие, с нейните конфликти и образи, с двете посоки на развитие — на възход на социализма и упадък на капитализма, с двете идеологии — прогресивна и реакционна. Темата на нашата съвременност изисква от художниците добре да вникнат в „основното съдържание на нашата епоха“, във всички „главни отличителни

черти на нашето време“, за които говори Заявлението. Как иначе биха разкрили правдата на живота — основна задача на реалистичното изкуство?

Както посочва Заявлението, „основно съдържание“ на нашата епоха е преходът от капитализма към социализма, а „главната отличителна черта на нашето време“ е превръщането на световната социалистическа система в решаващ фактор за развитието на човешкото общество. В общата криза на капитализма е настъпил нов етап. Люлее се от могъщи бури цялата сграда на империализма. Народите отхвърлят империалистическия гнет. Разпадането на колониализма е второто по своето историческо значение голямо явление след образуването на световната система на социализма. Общата криза на капитализма е подкопала основите и на последната крепост на империализма, САЩ. Но империализмът още съществува и докато той съществува, ще има и почва за агресивни войни. Американският империализъм въплътява в своята политика идеологията на войнстващата реакция. . .

Очевидно писателят комунист трябва да ни покаже „основното съдържание“, „главните отличителни черти на нашето време“ в отделни късчета живот, в конкретните преживявания на хората, чрез художествени обобщения, в типични образи. Той трябва да преброди с мисълта си юдолите, в които гасне всичко светло, да прозре в много мрачни души, в които се раждат гибелни планове, да изобрази хората, които движат живота към нови хоризонти. Това е такава голяма задача, че нейното решение определя изключително важно място на писателя в историческото развитие, като борец за по-висока форма на живот, търкувател на явните или недостатъчно осъзнатите мисли и стремежи на народните маси. Нужно ли е да припомним, че решението на тая задача не би могло да бъде успешно, ако писателят не познава живота, ако не е в състояние да открие в него тенденциите на развитието?

Заявлението на Московското съвещание сочи ясно главния герой на нашето време, бореца срещу експлоатацията и мизерията, строителя на социализма и комунизма, който работи за избавяне човечеството от кошмара на нова световна война. В Заявлението се казва: „Съветският съюз осъществява успешно разгърнато строителство на комунистическото общество. Другите страни от социалистическия лагер полагат успешно основите на социализма, а някои от тях навлязоха вече в периода на изграждане на развито социалистическо общество“. Но всичко това вършат трудовите хора, те са, които създават разцвета на икономиката и културата, които осигуряват високо жизнено равнище, мирния и щастлив живот на човечеството, които прокарват „за цялото човечество пътя към комунизма“. Те с право ще заемат централно място в литературата, за да вдъхновяват към градивни дела. Нима те заслужават по-малко вниманието на писателя, отколкото на времето са го заслужавали Гориовци и Ругон-Макаровци, Чичиковци, Обломовци и Карамазовци, Байганиовци и Гороломовци?

А в литературата на миналото има и други образи, вечни търсачи и изразители на движението напред, към нови жизнени форми. Такъв е например Гьотевият Фауст. Той е безсмъртен, защото е ярък художествен образ на вечната жажда у човека към повече съвършенство, щастие и благоденствие. А комунистът от нашата епоха жадува именно това — повече съвършенство, повече справедливост, по-голямо благоденствие, мир и братство между народите. При това той вече не се лута да ги открие, той ги вижда пред себе си в сиянието на своя идеал.

Защитата на живота, която прогласяват двата исторически документа, не може да не бъде приета като програма от всеки писател комунист. „Дойде часът — се говори в Заявлението — на силите на войната да се противопоставят могъщата воля и единните действия на всички отреди и организации на международния пролетариат, да се обединят всички неговии сили за предотвратяване на войната и запазване на мира!“ Кой по-добре от писателя съзнава, че „политиката на мирно съвместно съществуване отговаря на коренните интереси на всички народи, на всички, които не искат нови кръвопролитни войни и се борят за траен мир“? Комунистът обича живота — това ние знаем добре от произведенията и изказванията на писатели като Никола Йонков Вапцаров, като Николай Островски, като Юлиус Фучик. Тъкмо защото го обича, иска да го направи „по-хубав от песен, по-хубав от пролетен ден“. Борбата срещу войната е борба за живот, борба и за всемерното му подобрене, борба за благосъстояние и щастие.

В широкия поток на живота има различни течения, различни тенденции. Заявлението на Московското съвещание отбелязва, че отживелиците на капитализма се запазват в съзнанието на хората дълго време и след установяването на социалистическия строй. Явяват се и стремежи към реформизъм, към ревизионизъм. Писателите комунисти се намират в най-бурното течение на живота, те са там, където са нужни. Те водят борба с вредните тенденции, те се борят против „теориите“ на съвременните ревизионисти, те сплотяват редиците на прогресивните хора и народните маси в света против всяко разложително влияние. Тяхната перспектива е ясна и затова могат да изобразяват правдиво живота в неговото развитие. Като израз на своя съкровена мисъл и стремеж възприемат те следното положение в Заявлението: „Комунистите виждат своята задача в това — да разгърнат решително настъпление на идеологическия фронт, да се борят за освобождаване на народните маси от духовното робство на всички видове и форми на буржоазната идеология, включително от разложителното влияние на реформизма, да разпространяват сред масите прогресивните идеи, осигуряващи обществен прогрес, свободолюбивите демократични идеи, идеологията на научния социализъм.“

Пряко отношение към работата на идеологическия и литературния фронт има онова място в Заявлението, където — наред с борбата срещу ревизионизма като главна опасност — се подчертава и опасността от догматизма, който сковава творческата мисъл, води към схоластика и сектантско откъсване от реалността. Ревизионистичните и догматически тенденции вредят на социалистическото дело, извращават смисъла на революционната теория, нанасят поражения върху нашия творчески метод.

Няма нищо странно, че Заявлението призовава писателите комунисти да бъдат бдителни на поста си и да съдействуват най-активно за реализацията на великите исторически задачи, поставени от самото движение на човечеството към комунистическото бъдеще. Това движение се възглавява от комунистическите партии, а в борбата на партиите голяма роля се възлага на техния идеологически отряд, на закалените в битките на нашата съвременност марксистко-ленински работници, дейци на науката и изкуството.

Техен дълг е да осъзнаят докрай и претворят в живо дело тази възвишена историческа мисия.